

# תפילה

יוצא לאור ע"י בית ההוראה "מעין טהור"

עלון מס' 4 - חודש סבת תשפ"א



בית ההוראה

מעין  
טהור

ע"ש מרן הראשון לרבינו עובדיה יוסף זצוק"ל

בנשיאות מורנו הגאון הגדול ר' ברוך שרגא שליט"א  
בראשות הרה"ג ר' יעב נסיר שליט"א

## הלכות השייכות בנסיעה קודם התפלה

- ♦ אם מותר לנסוע ברכב בכדי להתפלל שחרית בסמוך למקום העבודה או הכולל כשיש לו בית הכנסת במקומו
- ♦ נסיעה לתפלת שחרית ב"כותל המערבי" ♦ נהגי הסעות האם מותר להם להסיע נוסעים קודם התפלה

## הלכה למשה

הלכות אקטואליות ומעשיות מתוך סדרת הספרים שו"ת הלכה למשה מאת הרב **יניב נסיר שליט"א** ראש בית ההוראה ומח"ס שו"ת הלכה למשה



## אם מותר לנסוע ברכב לתפלה בשכונה מרוחקת כשיש לו בית הכנסת במקומו

**המתגורר** באחד מהשכונות אשר הינם בדרום ירושלים, וחפץ להתפלל תפלת שחרית בבית כנסת בשכונה אחרת בצפון ירושלים (שהיא במרחק של כעשרים דקות בנסיעה ברכב), ואינו נוסע למטרה אחרת קודם התפלה, אלא שמקום לימודו או עבודתו במקום המרוחק, ולכן נוח לו להתפלל שם, נראה שאין חשש בזה, ואפרש שיחתי בס"ד, בגמרא ברכות (דף יד ע"א) שנינו שאסור לו לאדם לעשות חפציו קודם שיתפלל. ועוד שנינו, כל המתפלל ואחר כך יוצא לדרך, הקדוש ברוך הוא עושה לו חפציו, שנאמר צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. ומבואר שכל האיסור הוא דוקא באופן שעושה חפציו קודם התפלה אבל מי שהוא נוסע בשביל להתפלל וזוהי מטרת נסיעתו אין בזה חשש. וכן מוכח מדברי הרשב"א בחידושו (שם) שכתב שטעם האיסור "כדי שלא יפנה לבו לשום דבר עד שיתפלל", וכן כתב הראב"ד שנהגו לומר בבקר "צפרא דמרי טב" והטעם "כדי שיתן לב שהוא אסור להתעכב בדברים אחרים כלל עד שיתפלל", ומפני שהוא משנה בלשונו יזכור. ומבואר מדבריו שכל עצם החשש הוא שיפנה לדברים אחרים קודם שיתפלל, וא"כ בנדוננו שהוא נוסע על מנת להתפלל וזאת מטרתו, א"כ ודאי שאין לחוש לזה, שהרי הוא כמהלך ברגליו אל בית הכנסת, שבודאי לא נחוש שמא יתעסק בדברים אחרים. ופשוט [ועייך כע"ז בגמרא פסחים (יא ע"א) גבי חמץ דאמרינן, הוא עצמו מחזר עליו לשורפו, מיכל קאכיל מיניה. ובפירש"י שם. וע"ע בפתחי תשובה ביו"ד (סי' קצה סק"ב) ואכמ"ל]. גם בשיטה מקובצת (שם) כתוב לאמר: כלומר כשם שאסור לצאת לדרך ולעשות חפציו קודם שיתפלל, "כך אסור להתעכב בדרכים", אלא "שימהר לבית הכנסת ויתפלל, כדי שלא יתיאש מן התפלה". ומבואר כנ"ל, שכל שאינו מתעכב בצרכיו, אלא אדרבה שם פעמיו לביהכ"נ, טוב עושה. וממילא גם עצם הנהיגה מותרת מפני שהיא לצורך התפלה, וכמ"ש כיו"ב הפוסקים בכמה ענינים וכדלהלן.

**אמנם** הרי"ף והרא"ש גרסו בגמרא הנ"ל: "אסור לאדם לצאת לדרך קודם שיתפלל", ומשמע שיש לחוש בזה משום עצם היציאה לדרך, והיינו שאיסור "יציאה לדרך" הוא איסור בפני עצמו, ולא מטעם עשיית צרכיו, אלא מצד עצם היציאה בדרכים קודם התפלה. וכן פסק מרן בשלחן ערוך (סימן פט סעיף ג): אסור לו להתעסק בצרכיו, "או לילך לדרך", עד שיתפלל תפלת י"ח. ובנידוננו הלא הוא "יוצא לדרך". אבל באמת גם מצד זה אין חשש, משום שתי סיבות, האחד ש"יוצא לדרך" האמור כאן הוא כשיוצא לדרך בשביל לעשות עסקיו, כמו מה שכתב הש"ע בראש הסעיף "להתעסק בצרכיו", ושניהם ענין אחד הוא, וכן מוכח מהגמרא מה שאין כן ביוצא על מנת להתפלל. והחידוש באיסור "יוצא לדרך" (מלבד עצם האיסור לעסוק בחפציו), הוא שאף שאינו עוסק בעיסוק חפציו ממש, אלא נוסע בלבד על מנת לעשות חפציו, בכל זאת הרי זה בכלל עשיית חפציו ואסור. ושנית, שבעיקר גדר "יוצא לדרך", כתב הגאון ר' בן ציון אבא שאול זצ"ל בשו"ת אור לציון (חלק ב פרק ז, הלכות תפלה אות ו) שכל איסור זה הוא דוקא בנוסע ביותר משעה וחומש (72 דקות), אבל בפחות מכן אין הוא נחשב "יוצא לדרך", וכמו שמצינו לענין ברכת הגומל (בש"ע סימן ריט סעיף ז) שבפחות מפרסה שהוא שיעור שעה וחומש אינו מברך, שאינו בכלל הולכי דרכים.

**[ובדברי** בזה עם הגאון הגדול ר' **ציון בוארון שליט"א**, אמר לי שלדעתו כל ירושלים נחשבת מקום אחד לענין זה, ואין חשש בזה שנוסע משכונה לשכונה, ואפילו בשכונות המרוחקות ביותר כמו גילה או נווה יעקב ואפילו גבעת זאב (שאינה נחשבת מירושלים ממש) שנוסע מהם לשכונת הבוכרים וכיוצא, אין לחוש, ואין זה בגדר "יציאה לדרך" כלל. עכ"ד שליט"א.]

## הנוסעים להתפלל שחרית בכותל המערבי

**עוד** כתב האור לציון שהנוסעים מעיר אחרת לירושלים כדי להתפלל תפילת שחרית בכותל המערבי, מותרים לצאת לדרכם אף אם הנסיעה ארוכה יותר משעה וחומש, כיון שכל נסיעתו היא לצורך התפילה, ולא נחשב "עוסק בצרכיו" קודם התפילה, וכ"כ גם הגר"ח קניבסקי שליט"א בספר נקיון וכבוד בתפלה (תשובה קו בסוף הספר).

## ניצד הדין אם נוסע להתפלל בסמוך למקום עבודתו ואח"כ הולך לעבודה

**ואחר** שהודיענו האלוקים את כל זאת, שכל שנוסע על מנת להתפלל, הדבר מותר ואינו נחשב כ"עושה חפציו", נבוא לדון כיצד הדין במי שגר בשכונה או בעיר אחת, ונוסע למקום עבודתו בעיר או בשכונה אחרת, אלא שיותר נוח לו להתפלל בעיר שעובד בה, ונוסע על מנת להתפלל בעיר שעובד בה ומיד כשהוא מגיע לעיר הוא מתפלל, האם יש לומר שנחשב שהוא כנוסע לחפציו כי שם מקום עבודתו (וביום שאינו עובד אינו רגיל לנסוע לשם), או שהואיל ובנסיעתו הוא נוסע בתחילה למקום התפלה, א"כ נחשב כנוסע להתפלל. ובתחילה היה נראה לי פשוט שנחשב כנוסע על מנת להתפלל, שכן באמת עתה הוא נוסע בכדי להתפלל ולא למטרה אחרת, וא"כ מה אכפת לנו מה יעשה אחר כך. ואף שהוא נוסע גם למקום עבודתו, הרי עכשיו נסיעתו למקום התפלה, שהלא לשם כך הוא מקדים בכשעה את זמן יציאתו מביתו, ואם היה נוסע למטרת עבודתו לא היה נוסע עתה, אלא כשעה אחר כך. אלא שחבירי בית המדרש העירוני שאם כן החשבון, בטל כל תורת "יוצא לדרך", שהלא בודאי כל יוצא לדרך בכזונתו להתפלל כשמגיע למחוז חפצו, ולא ברשיעי עסקינן. וא"כ לכל יוצא לדרך נקרא יוצא לצורך תפלה. עכ"ד. ובאמת כן משמע מדברי המ"ב (סי' פט ס"ק כ) שכתב שאפילו אם במקום שיבוא יהיה יכול גם כן להתפלל עם הצבור בזמנו, אסור. אבל עדיין נראה לי שיש להפריד בין המקרים, שמי שיוצא באמת להתפלל בבית כנסת במקום אחר, ולא עושה הדבר בדרך אגב, באמת נראה כנוסע על מנת להתפלל. ודברי המשנה ברורה הם באופן שיתפלל כשיגיע לחנייה מסויימת או למחוז חפצו יחד עם הצבור בזמן תפלה, אבל לא דיבר כששם פעמיו למקום תפלה מיוחד ולבית הכנסת. וכן הצעתי כל הסברות הללו לפני מוה"ר הגאון ר' **ברוך שרגא** שליט"א, והסכים לזה בפשטות. ובדברי בזה גם עם הגאון ר' **ציון בוארון** שליט"א אמר לי שלדעתו אם יש לו בעיר עבודתו מנין קבוע שהולך אליו קודם העבודה, מותר. אבל לא שיחליף בכל פעם מנין אחר, עכ"ד. וכן מסתבר, שבכך מראה חשיבות לתפלתו ולא שהיא כטפל לעיקר.

**ועוד** נראה שיש מקום קולא בזה בדורות האחרונים שהנסיעה היא ברכבים ובאוטובוסים משוכללים, אשר

אין הנסיעה קשה אלא נעשית כלאחר יד, וממילא אין בנסיעתו שום טורח או טירדא כעשיית חפציו. וכן מבואר בדברי רבנו מנוח (פ"ו מהל' תפלה ה"ד) שעיקר החשש ביוצא לדרך הוא שיתפלל שלא ביישוב הדעת, וא"כ בני"ד שהנסיעה היא ברכב, ומתפלל כשיגיע למחוז חפצו, אין לחוש בזה [אולם בפרט זה העירני הגאון ר' **אהרן ירחי** שליט"א שגם ברכב יש חשש שיתקע בפקקים או לקלקול המכונית, ויצטרך להתפלל במרוצה או אפילו שלא יתפלל כלל]. וע"ע למו"ר **מור ראש הישיבה שליט"א** בשו"ת מקור נאמן (ח"ב סי' שח) שמשמע מדבריו שיש מקום לסברא זו להקל בזמננו שיש רכבים.

## ניצד הדין אם נוסע להתפלל בסמוך לנוכל ואח"כ הולך לנוכל

**ואם** הוא נוסע ע"מ להגיע למקום לימודו בזמן, כמו לכולל אברכים וכיו"ב, יש להתיר משום שנחשב בכלל חפצי שמים. [ואף שהוא כ"הכנה למצוה", ולא מצוה ממש, עיין בגמ' ברכות טז ע"א שאפילו בהולך לדבר מצוה, נחשב כדרך מצוה]. וכ"כ המשנה ברורה (סי' פט ס"ק לו) והכה"ח (סי' פט ס"ק כה). ובספר הליכות שלמה (תפלה פ"ב באורחות הלכה הערה 52). וכ"פ הג"ר אברהם חפוטא שליט"א בשו"ת מענה לשון (ח"ב סי' יב) גבי אברכים שאם יתפללו סמוך לביתם יתאחרו להגיע לכולל בזמן, כי אין עוד הסעה אלא אחר זמן, האם יתפללו בסמוך לכולל שהוא במרחק של כחצי שעה ממקום מושבם, והשיב שנראה להלכה שכדאי (וכ"ש שמוטר) לנסוע לאחר קריאת ברכות השחר, כי אין זה נסיעה לצרכיו המוזכר בפוסקים, אלא לצורך לימודים, וזהו ענין אחר לגמרי שיש בו משום ביטול תורה שהוא כנגד כולם, וגם ישנו ענין של סדר בהמ"ד להגיע בזמן להיות מיושבי בית ה'.

## אם יוצא לדרך לעבודה למעלה מ-72 דק', ואינו נוסע למטרת התפלה בלבד

**היוצא** לדרך למעלה משעה וחומש (72 דקות), ואינו נוסע למטרת התפלה בלבד אלא ששם גם מקום עבודתו, יאמר מקצת תשבחות קודם יציאתו, כמו "ברכות השחר", וכדברי הרמ"א (סי' פט ס"ג) שכתב: ויש מקילין, לאחר שאמרו מקצת ברכות, קודם שאמרו ברוך שאמר, וטוב להחמיר בזה, ע"כ. ובנידוננו שהוא נוסע בראשית דרכו לתפלה יש להקל כל שאומר תשבחות. ובספרי הארכתני שו"ת הלכה למשה (ח"ב סי' ה) בזה.

## נהגי הסעות המסייעים נוסעים קודם התפלה

**בפשטות** לכאורה הרי זה כעושה חפציו קודם התפלה שאסור, אלא שנראה שנהג הסעות לרבים הוא נחשב כעוסק בצרכי רבים, שהרי רבים צריכים לאותו דבר, ומצינו בגמרא מסכת ביצה (דף כט ע"א) שגדר "צרכי

## וזאת ליהודה

מאת הרב יהודה נסיר שליט"א  
ראש כולל להוראה "עץ חיים"  
ובית הוראה "אור יוסף"



### לא פרסמת, לא עשית!

**המושג** 'ירידת הדורות' מתגלגל לו על לשונו של כל אחד מעם ישראל עם הקודש כפעם בפעם, ובפרט הורגלנו לשמוע את גדולי הדור נאנחים ופוכרים את ידיהם ביאוש על אודות מצב הדור כשהמשפט הנזכר עומד במרכזו, ואולם לא רבים יחכמו לעמוד על כוונתם ומהן הסיבות הגורמות לכך. נוטים לחשוב כי זהו מושג נרדף למה שרגלים לומר ברחוב 'כך הוא העולם', עולם מלשון העלם, ובעלי החריפות הלשונית אף יוסיפו ויאמרו 'עולם גוילם', כך זה וזהו!.

**ובכן**, בודאי שאיננו מתיימרים לחשוב שבידנו 'הנוסחא הסודית' או ידיעת כלל המרכיבים לירידה החדה, שכבר הביעו גדולי וצדיקי הדורות בדורות האחרונים אודותיה, כי בדורות אלו זו כבר אינה 'ירידה' - אט אט, אלא 'נפילה' - חדה. ואנו לצערינו שוב איננו צריכים לשמוע דרשות או לקרוא את דברי הגדולים הללו כי ירידה זו ניכרת לעין כל בנקל, אילולי שרצונו של אדם לכסות עיניו בכברה. אבל בכל זאת אמרנו לנגוע בנקודה אחת קטנה בעניין לימוד התורה.

**כמדומה** שבעשור האחרון אט אט חדרה למחננו אירת היחצנו"ת, בעולם המסחר או בלשונו 'עולם העסקים' הפרסום והיחצנו"ת! הם הם שקובעים. "פרסמת - עשית, לא פרסמת - לא עשית!" זהו מושג ברור וידוע, ובעולם הכללי שאינו הולך ע"פ התורה זהו הלך מחשבה שגלש מעולם העסקים והשתלט על כל מהלכי החיים ובראשם הפוליטיקה, אשר לצערנו לאורה רבים הם המגדרים עצמם מי הם ולאן הם שייכים.

**לעומת** זאת ההולכים בדרך אורה זו תורה, מאז ומתמיד חונכו מקטנות להפך הגמור, הצניעות והענווה היוו מצרך יקר והסלידה מהפרסום היו נחלת הכל, עד שכשאדם שהבליט או פרסם עצמו, היה יודע כי עצם הנהגתו זו תגרום למיאוס חד אצל כל רואיו ומכריו. לא זו אף זו שה'השגיות' כשלעצמה מעולם לא היוותה אחד 'הקריטריונים' הקובעים אצל לומדי התורה.

**לצערנו** אין כאן מקום לבאר די הצורך, אבל בעשור האחרון למרבה הצער 'החלפנו את המשקפים', אם עד לפני זמן לא רב היה אחד מצביע לחברו בהתפעלות על אברך רגיל למראה היושב לו בקרן זווית בביהמ"ד ולוחש לו בהערצה אודות שקידתו האדירה יום ולילה לא ישבותו, אם בעבר 'עמל התורה', גודל העמקתו של הלומד בכל עניין, מידת האמת שבו, ענוותנותו והסתרת גדולתו מפני הבריות היוו מצרך יקר ערך, כיום אלו אינם 'מטבע עובר לסוחר'. רגע, כמה 'רבנויות' הוא עשה? איזה ספר הוא חיבר? הם לצערנו השאלות הרגילות על לשוננו ולא בכדי. נקודה למחשבה!

### הרבה סייעתא דשמיא!

י"ח"צ: יחסי ציבור, פרסום מסיבי מכוון.

לתגובות אודות פינת "וזאת ליהודה":

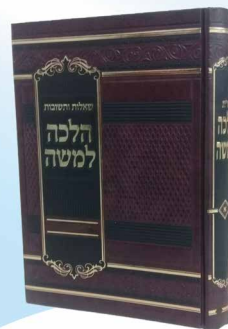
ory054848460001@gmail.com

צבור" הוא בדברים פשוטים הנצרכים לרבים. וכ"ה בילקוט שמעוני (משלי רמז תתקסא). וכ"כ מרן בשלחן ערוך (סימן תקמד סעיף א) גדר זה גבי דברים המותרים לעשות בחול המועד. וכבר כתב מרן בש"ע (סי' צג סעיף ד): העוסק בצרכי צבור נחשב כעוסק בתורה, שאינו צריך לפסוק להתפלל. וכתב המשנה ברורה והכה"ח שכן פסקו האחרונים. וא"כ שמצינו שפטור הוא מן התפלה לגמרי, א"כ כל שכן בנידוננו שיש יכול להתפלל אחר ההסעות תפלה בזמנה, ולא יפסיד זמן התפלה לגמרי, שמותר לו לעשות ההסעות קודם התפלה. וכ"כ בס' פסקי תשובות (סי' פט עמ' תרעא). וכ"כ בשו"ת מעין אומר (ח"א עמ' קמג) בשם מרן רבנו עובדיה יוסף זיע"א. וכן הסכים עמי הגר"צ בוארון שליט"א בדברי עמו בזה, שנהג הסעות כנהג אוטובוס הוא בכלל צרכי רבים, אבל לא המסיע עמו ברכב פרטי ילדים וכיו"ב כהסעה, אא"כ אין להם דרך אחרת.

**וראה** עוד להערוך השלחן (סימן צ סעיף כ) שכתב: פשיטא שלא ישכים אדם לילך בדרך לדבר הרשות מעיר שיש שם בהכ"נ ואפילו ילך קודם אור הבוקר, "וזה שאין אנו נזהרין בזה משום שאנו הולכין בדרך לפרנסתינו, ונחשב זה לדבר מצוה שהרי מצוה לפרנס אשתו וזרעו, דאשתו חובה לפרנסה, ובניו ובנותיו אמרו חז"ל דעל זה נאמר עושי צדקה בכל עת". ומ"מ אין להורות היתר בזה בכל ענין, אלא כאמור. ועוד המסיע ילדים לתלמוד תורה או אברכים ובני ישיבה לבית המדרש, א"כ הוא בכלל חפצי שמים, וכבר הזכרנו לעיל שחפצי שמים מותרים. וכן הסכים עמי הגר"צ בוארון שליט"א.

**ועל** הצד היותר טוב, נכון שאחד כזה שעושה הסעות וכיוצא בזה, ינהג כדברי הרמ"א לומר מקצת שירות ותשבחות כמו ברכות השחר, ובכך יש כמה ספקות להקל, [וכל זה הוא אף אם יכול להתפלל תפלה בזמנה קודם ההסעות, אלא שהדבר גורם לו דוחק, אבל אם יצטרך להתפלל ב"מנין פועלים" בכדי להקדים התפלה להסעות, הדבר פשוט שאין להתפלל ב"מנין פועלים", וכל שכן מכל האמור לעיל. וכן מבואר מדברי הרב שבט הלוי].

## בשורה משמחת

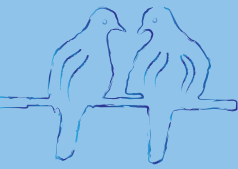


יצא לאור הספר  
**שו"ת הלכה למשה**  
מאת הרב"ג  
**הרב יניב נסיר שליט"א**  
ראש בית ההוראה "מעין טהור"  
עיה"ק ירושלים ת"ו



סטים אחרונים של הלכה למשה ג חלקים.  
ברצונו להוציא לאור  
את חלק ב במהדורה נוספת  
המעוניינים להשתתף בהוצאה  
יטו לפלאפון:

ניתן להשיג בפלאפון: 052-7150637



## בנין עדי עד

עצות והנהגות קצרות ומעשיות  
בטלום בית וחינוך ילדים  
מתוך ספר "בנין עדי עד"  
מאת ראש בית ההוראה שליט"א

## זכר ונקבה בראם - שונים בטבעם

**שניים** עולים אל האוטובוס, גבר ואשה, הוא מחפש ברכת האוטובוס מקום מרוחק מיושבים, היא מתיישבת ליד אשה שנראית לה נחמדה.

**בזמן** שהוא מתרווח לו בכסאו וקורא עיתון או נהנה "מהשקט", היא פותחת במונולוג נרחב עם שכנתה לספסל, עד מהרה שיחתן קולחת והן (בדרך כלל) גם מגיעות למסקנא שיש להן דודה של חברה ששניהן מכירות, ושהן נפגשו פעם באירוע של...

**גבר**- אוהב להיות לפעמים "עם עצמו", כך הוא פורק את עומס מחשבותיו ומאורעות היום.

**אשה**- אוהבת לפרוק את יומה ו"לשפוך אותו" ישירות אל האוזן של בעלה.

**אישי** ואשה שונים הם אחד מהשני הן באופיים והן בתכונתם. ומעל כולם שונים הם בעיקר צורכם ובצפייתם מכן זוגם, כי טבע האשה וצורך נפשה הוא שבעלה יבין ללבה ולקשייה, שידע ויסקים שקשה לה הן במטלות הבית, והן בשאר דברים. ובפרט בזמנים שהיא תשושה או שאינה חשה בטוב הן פיזית והן נפשית, שהיא זקוקה שיבין ללבה ויסקים עם הרגשתה בכנות ודאגה, ואף יחזק דבריה ויאמר את קשייה מאליו, כי בכך חשה שהוא שותף לה ונוטל אחד משישים במטלותיה, מבין את לבה וחש אותה כבשרו וגופו, ודבר זה בנפשה הוא. ולכן מצוי הוא הדבר שהאשה מתלוננת בפני בעלה על עייפות, כאבים ושאר עניינים, כי צריכה היא את תשומת לבו שיסקים עמה שקשה לה ויבין ללבה. ולכן אשה שטוענת שיש לה "כאב ראש", לא רוצה שבעלה יביא לה "אקמול", או גרוע מכך יפטור אותה ב"לא נורא...". "אל תעשי ענין...", אלא מתכוונת לרמוז לו שקשה לה והיא סובלת, וסיפוקה ורוגע נפשה יגיע על ידי שיחזק את דבריה ויאמר: "בלחץ שאת עובדת וכו' איני יודע בכלל איך את מחזיקה מעמד" וכיוצא בזה, ועל ידי זה תגיע לסיפוק ותירגע נפשית, כי תבין שבעלה עמה ועומד לצידה.

**וטבע** האיש הוא ההיפך, שעיקר סיפוקו הנפשי הוא על ידי ששומע מאשתו שטוב לה ושהוא מספק את כל צרכיה והיא מאושרת בחיים. והטעם הוא, משום שבכך הוא מרגיש שהוא קברניט המנווט ספינה בדרך בטח, ויש לו סיפוק רב מזה.

**ולפי** האמור יש להבין שטבע האיש והאשה וצורכם הנפשי מנוגדים לחלוטין, שטבע האיש וסיפוקו לשמוע שטוב לאשתו, וסיפוק האשה שבעלה ישמע ויבין לקשייה ולמה שלא טוב לה. ובדרך כלל רצונות מנוגדים אלו מתנגשים בכל 'סוף יום' כשנפגשים הזוג בבית, האשה מצפה בכליון עינים כל היום כולו לשפוך את אשר על ליבה, היא מתאפקת ונושכת שפתיים בכדי להגיע אל ה"יעד"- אוזן כרויה ולב מבין. בעלה האיש מצפה להגיע אל הבית ולפרוק את העומס הנפשי והגופני שהצטבר לו במשך היום ולנוח בשקט עם עצמו. ולכן צריכים בני הזוג לשים לבם לדבר זה, ולהבין אחד את צורך השני לנסות ולתת לו את סיפוקו והרגשה טובה, וכשכל אחד יחשוב על טובתו וסיפוקו של רעהו, יבואו שניהם על סיפוקם לטוב.



## רב אורח

הגאון הגדול  
רבי יצחק רצאבי שליט"א  
פוסק עדת תימן  
ומח"ס שו"ת עולת יצחק

## שאלה:

**לכבוד** הגאון האדיר האמיתי רבי יצחק רצאבי שליט"א

**האם** מותר לאבא ללמוד עם בנו אותיות א' ב' ב"ליל ניטל" (מקובל בעיקר אצל החסידים בליל 25 בדצמבר ויש נוהגים בליל 7 בינואר - לא לעסוק בתורה בחצי הראשון של הלילה, עקב סכנות שהיו כגון פוגרומים מהנצורים וכו' כי זהו חג שלהם)?

**בברכת נהנים באהבה נעתירת גמליאל הנהן רבינוביץ,**  
מח"ס "גם אני אודך".

## תשובה:

**לא** הייתי רוצה לענות על שאלה זו, אחרי שאצלינו בכל קהילות קודש תימן יע"א לא נשמע כלל ועיקר מניעת לימוד תורה בליל ניטל וכו', ולא ידעו מאומה מזה וכיו"ב, וכן בשאר ארצות ישמעאל, כי שורש הדבר הוא בגלל אותו האיש ישוע הנצרי שר"י כמפורסם בספרים, וכעת ראיתי שנאספו וסודרו כל ענייני הניטל, בנטעי גבריאל הל' חנוכה ח"ב מדף שפ"ה, שלכן נתפשט הדבר רק בארצות עשו הוא אדום, דהיינו אירופה. והשתא נמי הכא בארעא דישראל שנתקבצנו מכל הגלילות במקום אחד, מ"מ אין אנו חוששים לכך, ויעו"ש בדף ת"ב.

**אבל** ליקרת מעכ"ת וחביבותיה גבן, ומהיגם שכבר דפק על פתחי העני, זאת אשיב דהגם שמשתמשים באותיות אל"ף ב"ת גם לדברי חולין, מ"מ מסתמא כוונת האב לקיים בזה מצות ולמדתם אותם את בניכם וגו' [וע"ע מ"ש בס"ד בעיני יצחק על שלחן ערוך המקוצר חיו"ד הלכות לימוד תשב"ר סי' קס"א אות ז' ד"ה והרמ"א] וממילא הדעת נוטה שנחשב גם זה לימוד תורה, שו"ר סעד לדברינו, ממאי דמסיק בספר ברייתך ינצורו סימן ד' כי גם לימוד אותיות אל"ף ב"ת לבן נחשב תלמוד תורה, ואין ללמדו אם לא אמר ברכות התורה תחילה.

**אגב** שעיינתי שם בנטעי גבריאל ראיתי בדף ת"י אות ג' שהעלה דברי ספר מפענח נעלמים שדחה בשתי ידיים דעת האומ' כי הבן שיוולד מזיווג לילה זו, יהיה איש רשע, וכתב שחרפה היא לזרע ישורון להאמין כי יש איזה כח באליל המוצלב וכו' יעוש"ב. ולענ"ד דבריו תמוהים טובא, כי בחיי אותו האיש ידוע שהשתמש בכח שם המפורש שלמד בערמה בבית המקדש, והרי נמצא במדרשים כזאת כבר על בלעם הרשע וכו'. וגם אחרי מותו שר"י, כח טומאתו הרצוצה בוקעת ועולה, ואין שום פלא בכך, כמו שיש כח כישוף ושמות של טומאה שמסר אאע"ה לבני הפילגשים וכו'. ומעשים רבים כאלו, נדפסו בכמה וכמה ספרים.

**ודוגמא** אחת כזאת שנזכרתי כעת הובאה בסוף שו"ת חן טוב (בני ברק התשמ"ב) דף תנ"ז שהיתה דרך עוברת אצל כותל מסגד וכו' וכל יהודי שעבר דרך שם, נכנסה בו רוח שטות והמיר דתו רח"ל. וכן נדפס בס' קורא הדורות (ב"ב התשע"ט) דף רפ"ה יעוש"ב. איך שיהיה, נראה דלגבי דידך, לא פגע ולא נגע, אין שטן ואין פגע רע, תקד"ש בקדושה עליונה המלאה הזרע אשר יזרע.

**ביקרא דאורייתא**  
**הצב"י יצחק בכמהר"נ רצאבי יצ"ו**